

# NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

**Megjelenik** minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

**Megkapja e lapot** minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban **ingyen**.

**Előfizetési ár:** egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

**Szerkesztőség és kiadóhivatal:**

**BUDAPEST.**

**Királyi Pál utca 13. szám.**  
(Szent-István-Társulat).

**A hirdetések árszabálya:**

A pályázati hirdetéseknek **minden egyes szövege**, minden közlés után 3 kr. (6 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészes 4 frt és egy nyolczadrészes oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeli.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz

## Reformtörekvések a népiskola terén.

Reform! E szót írta az újabb paedagogia zaszlójára. Reformálni akarjuk a tanítóképzést, iskola felügyeletet és törvényt stb., s ha e téren némi tulasba is esnek, mégis jogosultnak kell mondani e mozgalmat. Az egyesnek előképzési foka befolyással bír az életben való boldogulásra és az iskola jósága döntő egy népek kulturális fejlődésére. Azert igyekszik minden nemzet iskoláit minél jobban fejleszteni, szervezni. Már régóta hallatszik, hogy az iskola nyilvános életünk fejlődésével nem tartott lépést, igaz ugyan, hogy az iskola minden napi áramlatot nem követhet, de ha elfogadjuk, hogy: vitae non scholae, akkor igaz az is, hogy az iskolának csatlakoznia kell korunk kulturális fejlődéséhez. Ha tekintetbe vesszük, az utolsó évtizedek alatt mily változáson ment keresztül nyilvános életünk mily átalakulás a gazdasági, szociális és politikai téren s hogy mindezen változások befolyással vannak az ember földi hivatására, a polgári jogok és kötelességekre, belátjuk azt is, hogy megváltozott viszonyok, a nehezebb megélhetés, több tudást és gyakorlati ügyességet követelnek az életbe lépő embertől, mint hajdan. Minthogy pedig a népiskola a lakosság kilencztized részének szakiskolája, kötelességünk azt a kor kívánalmának megfelelőleg szervezni, a kor színvonalára emelni.

Az iskola megreformálásánál három általános szempontra kell tekintettel lenni.

A mikor tehát a tisztán elméleti oktatás ellen kezdenek harcolni, teszik ezt azért, mert az ember első feladata földi hivatását is híven teljesíteni, s hogy erre képes legyen, sokoldalulag kell kiképezni s nem lehet megelégedni a tisztán elméleti oktatással. E nézetet voltak Locke, Comenius, Franke, Basedow, Salzmann, Pestalozzi, Kindermann, Campe, Fröbel, Ziller, Owerberg és Kellner stb. nevezetes paedagogus.

A nevelés első feladata tehát az embert az életre képezni, hogy képes legyen földi hivatását mint Isten képere teremtett ember teljesíteni; e végből tehát tanítás és vezetés által az egész ember összhangzatos nevelésére kell törekedni.

Az iskola azonban nincs magáért, hanem a család, egyház, község, állam, szóval az összességnek szolgálatában áll, az egyén éli a közösségben, mint a család, hitfelekezet, állam tagja; egész érzélem világa ebben gyökeredzik, gondolkozása akarata, sőt vallás-erkölcsös érényei is ott fejlődnek gyümölcsözővé. A népiskola második feladata tehát: e társas életre is előkészíteni.

Ezen kettős követelésen kívül nem szabad elfelejtenünk, sőt egyike a legfőbb feladatoknak kell, hogy legyen, az ifjúságban az élet ideális javaiért is felkelteni az érzéket, mert ez teszi igazán becsessé az életet, csak ez által nyer megnyugvást és adhat pályafutásának helyes irányt. Ezen ideális érzék igazi s mély vallás-erkölcsös képzés és nevelés által szerezhető meg.

Ha a nevelés feladatának igazán meg akar felelni, akkor az embert e kettős rendeltetésre elő kell készíteni. Képes legyen már e világon hasznossal eltölteni az időt és ezzel az öröm életet kiérdemelni.

Ifjúságunk elmélettel meg van terhelve, ez pedig a test fejlődésére is artalmas. Innen a panasz, hogy a vér-zegények, a rövidlatok és idegesek száma napról napra nő, megdöbbentve látjuk évről-évre az iskola testsorvasztó, idegromboló hatását. Nyílt tekintetű, éptestű, vidám gyermekeket vezetnek az iskolába és a legtöbb esetben halvány, faradt, ideges ifjakat kapnak vissza. Igaz, hogy e szomorú változásban a szülők, valamint az életmód sok ferdesége is hibás, de azért, valljuk meg őszintén az iskolának is nagy része van benne. A szellemi túlterhelés ellen már az iskolában is kellene

dolgozni, e végből igyekeznek most a torna mellé a szabadban való játékot, az iskolákert mellé a kézimunkát bevezetni, melyet dr. Birch-Hirschfeld híres lipcei orvos »ideggyakorlatok«-nak nevez.

Oktatásügyünkben alig vagyunk tekintettel a város és falura, a fiu- és leánynevelésre. Egységes alapot kell felvenni az bizonyos, de ennek dacára a sajátnemű viszonyokra is kellene tekintettel lenni. A leány földi rendeltetése más, mint a fiué. A leányoknál az általános műveltség mellett a házas érzék felkeltésére és a kedélyképzésre kellene gondot fordítani.

A család egyik támasza a rendezett háztartás. Legjobb volna persze, ha ezt a leány otthon tanulhatná meg. Minthogy azonban ez különböző tekintetektől lehetetlen, háztartási iskolákat állítottak fel — nálunk gondolom, az Országos Nőképző Egyesület tart fenn ily iskolát — csakhamar be fogják látni, hogy ezelt nem érnek. Mert kik keresik azokat fel? Jobb módúak gyermekei, kiknek otthon is van alkalmuk azt megtanulni. De hol tanulja meg a szegény gyári munkás vagy napszámos leánya a háztartást? Angliában úgy vélnék e bajon segíteni, hogy minden leány még iskola-kötelezettségének ideje alatt tanulja azt meg gyakorlatilag, ott legujabban nem építenek leányiskolát konyha nélkül. Szász- és Poroszország számos leányiskolájában is megvan e berendezés. Személyesen kerestem fel néhány ily iskolát s mondhatom, a legjobb benyomással tavoztam azokból, mert láttam, hogy alkalmasak takarékosagra, rendre, szorgalomra és tisztaságra nevelni. (Ily berendezés van hazánkban már évek óta a temesvári Miasszonyunkról nevezett zárdái leányiskolában. Szerk.)

Az iskolák mellé tehát nálunk is műhelyeket, kerteket, játszótereket és konyhákat kellene létesíteni, ezek a nevelés oly otthonai lesznek, melyekből az ifjuság testben és lélekben megerősödve kerül ki, a hol összhangzatosan lesz kiképezve. A szükséges időt hozzá, az elméleti tárgyak redukálásával, illetve koncentráálásával nyerhetjük. Így pl. az egyik része a kath. tanítóknak az összes elméleti tárgyakat egy olvasókönyvben akarja látni, már szerkesztettek is ily könyvet, melyre alább még visszatérek, hogy pedig össze akarnak vonni két két tárgyat, pl. a hittant a bibliával, a történelmet a földrajzzal, vagy a földrajzot a természetrajzzal. Az így koncentrált anyag kezelésénél is rendkívül elővigyazattal járnak el. A szocializmus réme a nyakunkon van, tulajdonképen ez készíti őket az iskola megreformálására. Ők ugyan jól tudják, hogy a reformált iskola nem orvosossága az összes szocialis bajoknak, hanem csak egyike az orvosszereknek. Nálunk még nem élesedtek ki annyira a társadalmi ellentétek, mint pl. Nyugaton, de ha ők gyógyszert látnak a megreformált

népiskolában a szocialis betegség ellen, akkor mi övöszert láthatunk benne s épen oly buzgósággal foghatunk munkához.

(Folyt. és vége köv.)

Augusztin Imre.

## Néhány szó a kézügyességi oktatásról.

Nem érzek tollamban annyi erőt, hogy a kézügyességi oktatás kiváló fontosságát és művelődési jelentőségét kellőképen méltathatnám. Tettek azt sikerrel mások, ragyogó tollal, meggyőző erővel gyűjtven magok köré azt a kis lelkes csapatot, mely ezen szakmában az önképzést tűzte céljául. Sajnos azonban, hogy a kézügyességi oktatás lelkes csapata igen lassan növekedik, sajnos, hogy hazánk tanító-sága nem elég fogékony ennek a nagyfontosságú tanítás-ágnak felkarolására.

Ezen súlyos ítéletre kényszerített ama jelenet, mely a Szombathely-egyházmegyei tanító-egyesület legutóbbi közgyűlésén lefolyt, a mikor is, sajna! — egyetlen egy hang sem vette pártfogásába dr. Walter Gyula kanonok, főtanf. ama igazán jóakaratra valló indítványát, melylyel az anyagi tehetség miatt szűkölködő tanítóknak a slöjd-tanfolyam látogatása céljából segélyt óhajtott kihatásba helyezni.

Az érzelmek kitörésének első hevében meghunyászkodva hallgatag tanuja volt e jelenetnek az a néhány kartárs is, kik elvben legalább hivei a slöjdnek, úgy hogy a horribilis ellenzékkel szemben nem mert az indítvány védelmére kelni senki. Most már, midőn az első benyomást keltő szenvedélyek hulláma lecsillapodott, most, midőn a törtéteken újlag és újlag elmélkedve, észjárásunk nyugodtabb és igazságosabb nyomra lel, nem lesz érdektelen eszmét cserélni a fölött, hogy hát mi is volt az a roppantul inkriminált indítvány; méltó és igazságos volt-e vele szemben, a gyűlésnek oly keményen megindokolt »megütközése«?

Ha a magyar tanító-ság jelenlegi helyzetét szigorú tanulmány tárgyává teszszük, lehetetlen arra a meggyőződésre nem jutnunk, hogy indítványozó ezzel az indítványával, melyet tudvalevőleg az orsz. kath. segélyalap augusztusi közgyűlésén tett, oly szerencsés eszmére akadt, melyért nem lehet eléggé hálás a mostani és jövőendő tanító-nemzedék. S hogy nemes emberbaráti érzelmeit méltóan jellemezhessem, nem túlzok, ha azt állítom, hogy dr. Walter Gyula jószívű indítványával a mai kor felfogását túlszárnyalta s a jövőendő alakulására nagy befolyással lehet.

Hiszen a tényállásból elég érthetőleg s világosan kitetszik, hogy ő mintegy kínálja azt az egyik eszközt, melylyel boldogulásunkat előmozdíthatjuk.

A nagy mondások, hangzatos frázisok korszaka megbukott. A tanító-ság legnagyobb része csendes megnyugvással, hogy úgy mondjam,

összefont kezekkel vár egy jobb kor megvirradására, a helyett, hogy nagynevű »vasembereink« példáján buzdulva, ráütvé a munka eszközeivel az elmeletileg annyit agyoncsepelt, de praktice stagnáló helyzetünkre azzal a jelszóval: »Uraim, dolgozzunk!«

Mert hát hogyan is áll manap a tanítóság helyzete? Ennek kutatásánál a tanítóságot két csoportra vagyok kénytelen osztani: városi és vidéki tanítóságra. A városi tanítók a tíz havi szorgalomidő, a mellékes órák adásával kellőképen kihasználják erejüket boldogulásukra, a mennyiben jövedelmüket annyira-mennyire felemelhetik arra a fokra, melyet a nyugodt megélhető igényel. Városon szamitalan neme kínalkozik az apró-cseprő foglalatosságoknak, melyek után ha nem is esurran, de cseppen. Mindezen foglalatosságok intelligenciájának követelményeit is kielégítik.

Am hogyan áll a helyzet a tanítóság túlnyomó nagy részénél, a vidékieknél? Ezt nagyon jó lesz fontolóra venni azoknak, a kik a falusi tanítóság helyzetét csak hírből ismerik. A falu már magában véve nem adhatja meg azon mellékfoglalkozásokat, melyek leginkább beleillenének a tanító hivatásszerű ügykörébe. Magánóráról szó sincs. Az egyes uraságoknál kínalkozó magántanítás mindinkább szűkebb körre szorul. A tanító elvégezve napi kötelességet, csendes nyugalomban, édes ábrándokban ringatózhatik. Ehhez járul aztán az a hosszú, legalább négy havi vakáció, mely épen elégséges arra, hogy foglalkozás hijján különféle, a messze távolban délibab alakjában mutakozó czélok elnyerésére vágyakat ébreszsen. Mert, hogy a hosszú vakációt meglegedésben, nyugalomban, gondtalanul huzza ki, arról manap szó sincs! Minket nem pihentet meg ez a kénytelen dologtalanságban töltendő idő, mely az anyagi gondok súlya alatt, — ne csodálja senki — sok remény és várakozás után tilos aspirációknak melegágyává fejlődik. Azt mondják, a falusi tanító talál a nagy szünidőben elegendő, hivatásával nem ellenkező foglalkozást, mely jövedelmét is toldja. Ilyennek mondják a gazdalkodást, méhészetet, kertészetet, fatenyésztést s a többit, hogy egyebeket ne is említsek. Azt azonban feledik, hogy mindezen foglalatosságok a tanító idejét és erejét nemesak a nagy szünidőben, hanem a szorgalmi idő legfontosabb szakáiban: a kezdetén és végén is igénybe veszik, úgy annyira, hogy vagy ezek, vagy a tanítás szenvednek vele kárt. Elismerem, hogy az ajánlott mellékfoglalkozások között talán a gazdalkodás volna az, mely a tanító üres idejét haszonnal kitölthetné. Csakhogy tanítónak gazdalkodni manap illuzió, egy lehetetlen valami, melyet röviden így írhatunk körül.

A nagy szünidőben arattatni, csépelteni, kevésbé jó kilátások mellett is tagadhatlanul passzió. Szerencsés az a kartárs, a ki meg-

teheti. Ámde igen könnyen meg lehetne számolni azon szerencsés — épen nem irigyelt — kartársakat, kiknek annyi földbirtok adatott, hogy *arattathatnak és csépeltehetnek*. Mert a viszonyok alakulásával, a legtöbb ilyen nagy birtokkal díjazott állomás is két-háromfelé osztódott s most ott vagyunk, hogy a legtöbb tanítói állomás jövedelméül 4—5 hold, mondjuk egy fél szesszió (7½ hold) földbirtok szerepel, mely épen elég arra, hogy *egy* ember rajta ne, — de *kettő* már éhenhaljon. Az az idő már *elmult*, melyben tanítóink szántottak, vetettek, trágyáztak, csépeltek, szóval a gazdaságba vágó dolgokat önkezűleg végezték. Ma már nem erre nevelik a tanítóságot, hála Istennek! Ha pedig erre a csekély földbirtokra drága cselédet fogad, no akkor a jövedelmét is szépen megeszi a munkáltatás, magának legfeljebb a méreg marad. Azt is figyelembe kell venni, hogy ezek az ajánlott foglalkozások többé-kevésbé nyilvánosan, a falu szemeláttára történnek. Sokan úgy vélekednek, hogy jól van ez így, legalább jó példát mutat a dolgozó tanító a népnek. Pedig hát nem úgy van! A tapasztalás arra juttat, hogy tekintélyünk, értelmi felsőbbségünk szenved vele, irigykedést, létfontartási feltékenységet szül.

Nagyon sok okkal lehetne támogatni az újabb tanító-nemzedéknek azt az elhatározását, hogy nem gazdalkodik, dupla fáradsággal nem keresi kenyerét; inkább készpénzben egyezkedik ki fentartójával, vagy bérletbe adja birtokát. Talán sokan ezek közé számítják a tétlenséget is. Megengedem, de tessék meghinni: ez a legkisebb ok.

Mi más módon telnék a falusi tanítónak ideje, ha a nagy szünidőben a fáradsalmak kipihenése után dologra vágyva, a kezűgyesség szakmáját gyakorolná? Minő tekintélyt kölcsönözne állásának, a kezűgyességnek művészetté fokozása? S nem kínalkozik-e minden alkalom a falusi tanítónak keze ügyességét otthon szép csendben felhasználni? Aztán mennyi apró-cseprő kiadástól mentené meg ebbeli jártassága?

Falun a faanyag olcsó, a szükséges eszközök beszerzése csak egyszer igényel áldozatot, csekély pótlással élethosszig használható. A kezűgyesség által teremtett munka előre kiszámítható haszon, sem jégveréstől, sem egerektől nem kell félni a ráfordított fáradságot.

Igaz, hogy sokaknak szemében a slőjd mesterség-számba megy, a mely mintegy szégyenletessé teszi hivatásunkat. »Már tanító létremre mesterember még sem leszek!« vélik sokan. Am ne elégedjenek meg a mesterség fogalmával: előképzettségükkel, rajzolásban való jártasságukkal fejlesztésük művészetté! Hiszen voltaképen ez is egyik czélja a kezűgyesség gyakorlásának.

—nyi.

## Tanítói közgyűlések.

A Szombathely-egyházmegyei r. kath. tanító-egyesület rohonci köre t. év október hó 21 én tartotta rendes őszi közgyűlését. N. N.-Szt. Mihályon, melyre a tagok kettőnek kivételével, teljes számban megjelentek. I. Jandl Antal körelnök a jelenlétakat szép beszédben üdvözölvén, a közgyűlést megnyitotta. A beküldött tudósításból adjuk, hogy: 1. Kabna Károly kis-szent-mihályi tanító sikerült gyakorlati előadást tartott a magyar történelemből. 2. Eljenzessel jutalmaztatott Jandl Antal n.-n.-szt. mihályi tanító és körelnök a tanítói hivatal iránti kedv és buzgóságról és hogyan szerezheti meg ezt a tanító? tételtől felolvasott elméleti értekezése. 3. Jövő tavaszi közgyűlésre Kesz Ferencz n.-bárdi tanító ezen tételt: „Hogyan ápoljuk a szeretetet a népiszkolai tanulóik között? Kantár József t.-csatári tanító pedig „Az írásbeli osztás gyakorlati bemutatása” című tételt fogja kidolgozni. 4. Egyhangúlag elfogadták a következő indítványok: a) Nyilvánvalóan a tagok szolgálati éveit, hogy az e-eltelge-jubileumok megünnepelelőx legyenek, mi ezáltal a közgyűlés, az illető iskolaszékek meghívása mellett a tanítás iszkhelyén fog tartatni.

A Szombathely-egyházmegyei róm. kath. tanító-egyesület jegyzőkönyve.  
(Folytatás és vége.)

A pénztárnok jelentéséből kiűnt, hogy:

I. Egyesületi pénztárunk bevétele	1393 19
kiadása	1305 70
Pénztár-adék	87 70
II. Az ösz. r. k. segélyalapjánál bevétel	290 97
Kiadás Egerbe küldetett	200 —
Pénztár-adék	90 97
III. Egyházi segélyegyleti pénztárunknál bevétel	790 52
Kiadás:	
a) Segélyre (1896. évi közgyűlés előtt)	135 —
b) Alap-ökehez csatolatott	420 77
Tartalékoké m. pénztármaradék	243 75

A segélyegylet alaptőkéje 5282 frt 82 kr. a) Elfogadták a következő indítványok: A közgyűlés sereimnek találja a latin és görög szeri. kath. tanítók segélyalapjának t. évi aug. hóban Budapesten ülésezett közp. bizottságának azon határozatát, hogy az azonnali segélyezés czéjából az elnök kezei közt hagyott 710 frt 78 krból 100—100 frt két slőjd tanfolyamot végeztai akuro tanító részére kiadni határozott. Egyuttal a közgyűlés egy szívvél és lélekkel tiltakozik az ellen, hogy az alap vagyona jövedelmét más czélra fordítsa a közp. bizottság, mint a mi az alapszabályokban megjelölve van. b) A közgyűlés az elnök utján kérje meg dr. Roszival kanonok ur ó nagyságát, mint a bizottság elnökét, hogy a jegyzőkönyv terjesztésével egy informálja Bibornok O. Eminenciáját, hogy a slőjd ösztöndíjra vonatkozó határozatot ne hagyja helybe; továbbá kérje meg ó nagyságát, hogy ezenul egyesületi elnökünknek ki közel 400 segélyalapi tagot képvisel, a től egyházmegyei hivatal utján minden központi ülésről felvett jegyzőkönyvet megküldeni kegyeskedjék, továbbá ó nagyságát egyesületi elnökünk kérje meg, miszerint legyen kegyes megküldeni az egyházmegyéék megállapított betűsoros sorrendjét, az 1897. évi közp. gyűlésre megneivott 10 egyházmegye nevé, melyekből tanító-képviselő hivatott be, hogy így a jövőben az egyesület elnöke is figyelemmel örködhessék egyesületük joga fölött; továbbá kérje fel egyes. elnökünk a közp. bizottság elnökét, ó nagyságát, miszerint a jövőben ne ugorja át a soron levő tanító-küldöttet még az esetben sem, ha ugyanazon egyházmegyeből püspöki küldöttet is kell behíval; végre az egyesület a jövő évi közp. gyűlésre ezen indítványt küldi be: Az alapszabályok ugy módosíttassanak, hogy ha évenként minden egyházmegyeből nem hívható is be tagok képviselője, de minden második évben feltétlenül. A Tanítók Háza-ról Szabó Károly előadó a következőkben is-

merteti az ügy állapotát: 1897. május havában kibocsátottunk 486 aláírási és gyűjtő ivot a Tanítók Háza-javára. Ebből aláírta és kötelezte magát az évenkinti 2 frt tagsági díj fizetésére 61 tanító. Aláírás nélkül küldötték vissza az ivatek 23 an. Vissza nem küldötte 402 tanító. Gyűjtésből befolyt 217 frt 48 kr., melyből Polczér Kálmán tanító ur 70 frt 60 krt, Wittinger Antal kartárs pedig 27 frtot gyűjtött. A kartárs-ak befizetéseiből összesen bejött 125 frt. Ha pedig az összes aláírók által jegyzett összegeket is ide számítjuk, kik a pénzt még be nem küldötték, akkor a Tanítók Háza mostanáig begyűlne 497 frt 86 kr. A beérkezett pályaművek bírálatából adjuk a következőket: Szabó Károly, mint a központi bizottság által kiküldött bíráló bizottság elnöke jelenté, hogy ezen tételre: „Miképen lehet a tanulókat leszoktatni a hazugságról?” 3 pályamű érkezett be. Mind a három mű szerzője dicséretre és 1—1 drb arany jutalomra érdemesíttetett. Az első nek jelégje volt: „Legszébb virág a szív virága”, szerzője Tarány Mihály körmendi tanító. A másodiknak jelégje: „Mint fény után az arnyék, lopás után a hazugság jár”. Szerzője Pusztai József martonhelyi tanító volt. A harmadiknak jelégje pedig ez volt: „A jót és erkölcsöt csupán a jóért és az erkölcsért magért hogy tegyük, legyen főbb eszményi törekvésünk”. Szerzője Halmer István német csenesi tanító. A második tételre: „A tanítók között mikép hozható létre a jó testületi szellem” csak egy mű érkezett be, mely nem ütötte meg a mértéket. A mult évben kitűzött 3., 4. és 5. pályakérdésre nem érkeztek be művek. Azonban a megelőző évi tételek közül kettőre: u. m. a) „Szükséges-e a nyilvános záróvizsga a népiszkolában?” b) „A közlekedési utak ismertetése a beszéd és értelem-gyakorlatok nyomán” 1—1 pályamű elkésve érkezvén be, ezekre névze azt határozta a bíráló bizottság, hogy azokat az idei pályaművek közé sorozza. Főbontatván a jelégével ellátott levélke, abból Kis Károly szt.-gothárdi tanító neve tűnt föl, ki a jutalmat a közgyűlés éljenzése közt a Tanítók Háza-nak ajánlotta föl.

VII. Miután elnök további szorgalmas munkásság a buzdította a tagokat, felolvasatta a közp. bizottság által a jövő egyesületi évre javaslatba hozott tételeket, melyeket a közgyűlés egyhangúlag el is fogadott. A tételek a következők: 1. „A torna és a játék a népiszkolában.” 2. „Hogyan járjon el a tanító azon tanulókkal, akik szellemi tehetségük gyöngesége vagy értelmi fejlődésük hátramaradottsága miatt a többiekkel lépést tartani nem tudnak?” 3. A „c” betű ismertetése. 4. Egy lecke a rajzolásból. Ezt a négy tételt meg a tavalyi közgyűlés tűzte. Mivel azonban ezek e pályaművek nem érkeztek a közp. bizottsághoz, a f. egyleti évre újból föl lettek véve. Uj tételül elfogadott a következő kettő: 1. „Hogyan ápoljuk a szeretetet a népiszkolai tanulóik között?” 2. „Az írásbeli osztás gyakorlati bemutatása.”

VIII. Elnök bejelenti, hogy a központi bizottsághoz két, illetőleg három szabályszerűen beterjesztett indítvány érkezett. Ezek egyike az, melynek alapján a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel Lubrich Agoston egyetemi tanárt az egyesület tiszteletbeli tagjává örömmel megválasztotta. A következő két indítvány alapján kimondatott: 1. Öröndetes, hogy a népiszkolai tanítók és tanító jelöltek egyéves önkéntességi joga tisztaba hozatott. (Népt. L. 1897. 31 sz.). Indítványozom, kéressék meg a vallás- és közoktatásügyi miniszterium, adjon ki rendeletet, melyben a) az iskolafentartó hatóságokat utasítaná, hogy a tényleges szolgálatban levő tanítókat katonai egyéves önkéntességük idejére szabadságolnuk kötelesek b) Kimondaná továbbá döntvényileg, hogy a katonai egyéves önkéntességi szolgálat a korpótlékra és a tanítói nyugdíjra szerzett igény folytonosságát nem szakítja meg. (Okadatulás a „Népt. L.” 31. számban.) 2. A tanítóképző intézeti igazgatók évről-évre november havában a III. és IV. éves növendékek előtt hirdessék ki a törvénynek és utasításnak a tanítók katonai szolgálatra vonatkozó § ait. Ezt esetleg miniszteri rendelettel kötelezővé lehetne tenni az igazgatóknak. — Barabás György elnök. Róthy László jegyző.

## IRODALOM.

— Az emelkedéseknek igen nagy befolyása van a tökéletes életre. Főképpen a papok és szerzetesek emelkednek hasznosan leginkább hivatásuk nagyszerű helyzetéről. Scotti érsek Szalézi szent Ferenc módjára remek Philotheát irt papok és szerzetesek számára. Műve „Elmélkedések papok számára” cím alatt megjelent magyar nyelven, a breviarium módjára négy kötetben, összesen mintegy 100 iven. A vasárnapi evangéliumból kiindulva, minden napra köli fejtegetéseket a papi élet minden helyzetére, nagyszabású állásának legesekélyebb részletére. Szent Pálnak Timotheus hoz és Titushoz irt levelet, valamint aranyszáju szent Jánosnak „de sacerdotio” című művét találjuk fel benne feldolgozva a jelenkor igényeinek megfelelőleg. Megkönnyíti a magába vonulást, pótolja a szent gyakorlatokat, állásunk színvonalán tart, tájékozást nyújt a papi kötelesség és illendőségről, segít a szent beszédek előkészítésénél. Megren elhívó a fordítónak címén: *Ad iunus Secundus Scatmár*. Ára mindégynyik kötetnek 1 frt 50 kr. Kedvezményesen is, valamint részletfizetésre is lehet rendelni.

— **Értesítés.** Tisztelettel értesítem a ft lelkészkedő papságot és hitoktató urakat, hogy „Dicsérvjétek az Urat” ez imádságos és énekeskönyvecském második bővített kiadásban megjelent s vászonkötésben 30 kr-rt kapható. Hogy a könyvecskét a tanuló ifjuság használatára alkalmasabbá tegyem a második kiadást, főképpen az énekrészben, négy egész ival, 260 lapra bővítettem s színes czimképpel láttam el. Irodalmi működésem anyagi haszna Budapest egyik legnagyobb munkásnegyedében épülő templomunkra 1 vén szánya, ez okból is legyen szabad a ft. papság szíves pártolását és támogatását kérem. Kiváló tisztelettel Budapest, VI. Huba utca 12. Soós István karm.

— **Megjelent a »Katholikus Paedagogus»** havi folyóirat 10 száma. Szerkeszti és kiadja Gyürky Ödön. Az érdekes füzet tartalma: Az erkölcsi nevelés. Az országos középiskolai tanáregyesület közgyűlésén felolvasta: Máty Engelbert dr. — Átöröklés és nevelés. Irta Kozáry Gyula. — A gyermek, annak erényei és hibái. Dupanloup pedagógiájából. Irta Várad Károly. — Az 1906. 7. tanévi érettségők a hittanítás szempontjából. Irta Buday Gerő. — Észrevételek egy »juttalom«-könyvről. Irta P. K. — Dialektikai képzés. Irta Natter Antal dr. — Gyakorlatias vallástaniás a középiskolában. Irta Pokorny Emánuel. — A magyarországi katolikus középiskolák története. — Irodalom. — Vegyesek. — Beküldött művek. — Megjelenik minden hónapban, 4 iven terjedelemben. Előfizetési ára egész évre 4 forint félévre 2 frt. Szerkesztőség és kiadóhóatal: Budapest, VIII. ker. Pál-utca 7. sz.

— **Tanulók Zsebkönyve.** Segédkönyv a magyar nyelvi tanszak, történelem és alkotmánytan köréhez. A téli estéken át az a 252 lapra terjedő, sűrű nyomásu, de azért könnyen olvasható mű lesz leghasznosabban társalgó barátja mindazoknak, kik bármimemü tanintézetben pótló, javító vagy magánvizsgálatra készülnek. A részletes tárgymutató rendkívül megkönnyíti a könyv kezelését, mely 1094 címet foglal magában. Ára 1 frt 5 kr., mely összeget legcélszerűbb postautalványon küldeni, mellözve a költséges utánvételezést. Megrendelhető Babik József tanárnál Egerben.

— **Beküldetett.** »Biharmegye földrajza« Osztratlan népiszkolák III. osztálya számára. Szerkeszté: Zsibovszky Ernő bélienyéri tanító. Ára 10 kr.

— **A tatárok Napoleonja.** A nagy Dzsengisz-Khan történetét meséli el a Történelmi könyvtár legújabb füzetében Lázár Gyula dr. Képek is bőven vannak a csinos könyvben, mely 40 krajczáron kapható.

— **Beküldetett s a kármelita zárda kiadásában** (Budapest, VI., Huba-utca 12. sz.) következő könyvek

kaphatók: **Kármelhegyi Rózsabimbók. Imádságos és énekeskönyv.** Negyedik kiadás. I. Vászonkötés 1 frt. II. Vászon díszkötésben 1 frt 50 kr. III. Bőrkötés 2 frt. IV. Fekete csontkötés 3 frt. V. Elefántcsontkötés 4 frt. VI. Párnázott borjúbőrkötés 4 frt 50 kr. VII. Peluchkötés 6 frt. Casettával 7 frt. **Dicsérvjétek az Urat.** II. bőv. kiadás. Imádságos és énekeskönyv. Vászonkötésben 30 kr. **Hóvirágok a kis Jézuskának.** II. kiadás. Imák a kis Jézus tiszteletére. Vászon díszkötésben 30 kr. **Liliomfüzér** emlékül az első szent áldozásra. Vászon díszkötésben 30 kr. Némétül, tótul is 30 kr. **A bold Szűz Mária zsolozsmája.** Vászonkötésben 25 kr.

## VEGYESEK.

**A herezegprimas adománya.** *Vaszary* Kólos bibornok-érsek Ó Eminentiaja, a közlégő karácsonyi ünnepek alkalmából, az esztergomvizivárosi nőnevelő intézetbe járó szegény és árva gyermekek felrubázására 200 frtot adományozott.

**A holt kéz.** *Meszlényi* Gyula szatmári püspök a mult napokban nevelési czelokra a következő adományokat tette saját pénztárából: a hosszumezői (Marmaros m.) hitközség részére évekkkel ezelőtt vásárolt telek árának ez évi törlesztésére 200 frtot; a szatmári nőegyletnek 50 frtot; egy árvaleány nevelésére a nagykarolyi Melinda-árvaházban 100 frtot; a vinnai óvónő évi fizetésére 360 frtot; a nagykarolyi és beregszászi egy-egy apáca-tanítónő félévi tiszteletdíjával 300 frtot; segédlelkész-hitoktatók fizetésjavítására negyedévi részletül 396 frt 50 krt; tanítók fizetésének javítására negyedévi részletül 447 frt 52 krt; a földregés által sujtott laibachi Orsolya-szüzeknek 30 frtot; három főgimnáziumi tanuló élelmezésére 180 forintot.

**Hazafias szerb püspök.** Torontál vármegye tanfelügyelősége átiratban értesítette a görög keleti szerb püspököt, hogy az egyházmegyéjébe tartozó ivandai, bégaszentgyörgyi, mokriai, aracsai szerb hitfelekezeti iskolában nem fordítanak valami nagy gondot a magyar nyelv tanítására. Az egyházmegye iskolai bizottsága ennek következtében a napokban Popovics Nikánor püspök elnöklete alatt ülést tartott s értesítelte a tanfelügyelőséget, hogy az illető tanítókat szigoruan fogja utasítani, hogy a magyar nyelv oktatására nagyobb súlyt fektessenek. Egyben elhatározta, hogy körlevéllel felhívja az egyházmegye tanítóit és tanítónőit, hogy több gondot fordítsanak a magyar nyelv tanulmányozására.

**A ruthének tanügye.** »A munkácsi egyházmegye tanügye általánosságban virágzó helyzetben van. Az ungvári tanítóképző kiváló tanerőket termel. Csak az a baj, hogy ezek a tanítók az elhagyatott, kietlen vidékeken, a nyomoruságban, sőt csaknem állandó éhínség-

ben vegetáló nép között, hol még tanítói lakások sincsenek — nem akarnak működni. Azért pl. a beregi felvidéken teljesen elvadult állapotba jutott a nép. A legtöbb községe a beregi u. n. Verehovinának 15—20 házból áll, melyek félkilométernyi távolságban fekszenek egymástól. A jelenlegi munkási görög kath. püspök, *Firczák Gyula*, átértve a helyzetet, memorandumot intézett a beregmezei közigazgatási bizottsághoz, melyben arra kérte, hogy ne a gazdagabb vidékeken, az 1000—2000 görög kath. lelékszámmal bíró községekben, hol a hitfelekezet is képes fentartani a maga iskoláját — állíttasson állami iskolákat, hanem azon helyeken, a hol a felekezet nem képes iskolákat fentartani. A memorandumnak nem volt fogantatja. Az állam Csorodon, Kováson, Parkanyócson, Volócson, Davidházán, Vereczkén, Holubinán, Bereg-Szent-Miklóson stb. pompás állami iskolákat állíttatott a Potemkin rendszere szerint, míg az elzárt helyek népét átengedte az elvadulásnak és elpusztulásnak.

**RÖVID HIREK.** *Dicséretes példa.* Lajta-Ujlatu község derék kath. tanítója, Gaál Ernő, mint lapunknak írják, a saját kezdeményezéséből ingyenes magyar tanfolyamot nyitott, hogy az osztrák határszélén fekvő németajku lakosságnak alkalmat adjon a magyar nyelv könnyebb elsajátítására. — *Ez sem történik mindennap.* A földművelésügyi m. kir. miniszter Amberger Béla, mohácsi r. kath. elemi tanítónak ki a szünetidőben az alsógyői m. kir. állami Gróf Kun Kocsárd székely földműves-iskolánál tanítók számára rendezett gazdasági tanfolyamot saját költségén hallgatta s a tanfolyamot jeles sikerrel végezte, utólag 50 forint jutalomdíjat utalványozott. — *Tanítók gyűlése.* A magyarországi tanítók országos bizottságának igazgatótanácsa minapi ülésén Lakits Vendel elnök mindennek előtt megemlékezett a királyszobrokról s a tanítószármányok a király iránt való hűségét és ragaszkodását jegyzőkönyvbe íktatták. Az elnök azután bejelentette, hogy a kultuszminiszter az országos bizottságnak új alapszabályait megerősítette. Az új alapszabályok egy egy példányát az országos bizottságra való belépési felhívással megküldötték valamennyi hazai tanítóegyesületnek, a minék sikere is volt, mert az aradmezei, csanádmezei, sárosmezei, górnómezei, tordaaranyosmezei tanítóegyesület, továbbá a solti ev. ref. tanítóegyesület, a hajdúmezei ev. ref. tanítótestület, a népnevelők budapesti egyesülete és a tanítók turista-egyesülete belépett az országos bizottság kötelékébe. A bizottság Szalóky Dániel indítványára elhatározta, hogy a kultuszminiszterhez kérvényt intéz, a melyben javasolni fogja, hogy minden tanfelügyelőségi kerületben a tanfelügyelőség előterjesztése alapján több tanító nyáron jutalomképen ingyen körutazási jegyet kapjon. A nyugdíjalapra vonatkozó statisztikai adatok összegyűjtésére Ember János kir. segéd-tanfelügyelő vállalkozott. — *A főváros beiratt tanulóit* mostanában összegezték. E szerint a reáliskolákban 24 teremben van 24 osztály, 1180 tanuló van hely s annyi be is iratott. A tanárak száma 40. A felső kereskedelmi iskola 21 teremben 21 osztályban 1022 tanuló van hely s beirattott 844 s van 39 tanár. A felsőbb leányiskolákban 12 szobában van 13 osztály, 574 hely, 442 tanuló, 24 tanító. Az iparrajzkola 18 szobájában van 19 osztály, 600 hely, 648 tanuló, 24 tanító. A polgári fiúiskolákban 50 szoba, 53 osztály, 2764 hely, 2558 tanuló, 81 tanító. A polgári leányiskolákban van 84 szoba, 87 osztály, 4388 hely, 4228 tanuló és 132 tanító. Az elemi iskolákban van 752 szoba, 856 osztály, 15862 hely, 46447 tanuló és 971 tanító. Az iparosinas iskolákban van 192 osztály, 9586 tanuló, 216 tanító. A kereskedő-

inas iskolákban van 19 osztály, 756 tanuló és 25 tanító. A fővárosnak 1305 tanítója s tanára van s átlag egyre 42 tanuló jut. — *Kegyület.* A németországi tanítók stüsseni egyesülete Poroszországban a múlt hónapban jelölte meg emléktáblával Nautschüzben a születése helyét Heimicke Sámuelnek, a ki a francia Épeétől eltérőleg, a siketnémákat jelbeszéd helyett arra kezdette tanítani, hogy a tárgyak neveit kimondják és leírják. Ő a megalapítója a siketnémák hangbeszédre való tanításának. Született: 1727 ben Nautschüzben, meghalt 1790-ben Lipsében, mint az ottani siketnémák intézetének igazgatója. — *A gyermekek munkáideje.* A Zürichben tartott nemzetközi munkások kongresszusa a múlt nyári közgyűlésen a következő határozatokat hozta: A gyermek ipari foglalkozása 15 éves koráig tilos; eddig az ideig járjon a gyermek iskolába. Az iparos tanulóknak naponként 8 órát szabad dolgozni s az első 4 órai munka után másfél óráig pihenni kell. Az ipariskolában töltött idő beszámítandó a 8 órai munkaidőbe. A vasárnapi s ünnepi munka nem engedhető meg, ha a cselja jövedelemszerzés lenne is. — *Tanítók a népmagyarosításért.* A Magyar Tanítók Kasznójában előadás tartott a népmagyarosításról. A kasznó pedig felhívja a székes-fővárosi és a hazai tanítószármányokat és ennek szakegyesületeit, hogy a magyar nevet az iskolákban minél jobban iparkodjanak megkedveltetni s az idegen nevű kartársak magyarosítását tömegesen a nevüket — *Csáky Károly gróf jötekménye.* Mint minden évben, a karácsonyi ünnepek közeledtével gróf Csáky Károly v. püspök és kanonok az idén is tetemes összeget osztott ki Esztergomban nemes és jótékony cselára. Ez idén a következők nyertek adományt: tíz jó viseletű és szorgalmas főgymnáziumi tanulóknak 100, a papnevelő IV-ed éves theologusainak 100, a tanítóképző intézet öt szorgalmas jó viseletű tanulójának 50, az óvónőképző segélyalapjának 50, a vízivárosi nőnevelő árva növendékeinek, úgyszintén a sz. Györgymezei árvaház árváinak 50—50, a Szent Anna zárda árváinak 25, a városi óvodának 20, László gyermekotthonnak 10 forintot. A nagylelkű főpap adománya bizonnyára számos szegénynek könnyeit fogja felszáritani. Ezek hő imája fog fölszállani érte, hogy Isten éltesse Ő Méltóságát még igen-igen sokáig. Esztergomban általános az elismerés és öröm Csáky gróf püspök nagylelkűsége fölött.

## Szerkesztői üzenetek.

**P. Gy. Csik-Zsögöd.** A tanító csak IV. osztályu kereseti adót köteles fizetni. Főlebbezze meg a kivetést a pénzügyigazgatóságához. — **S. J. Köbölkut.** Az eredményről értesíteni fogjuk. — **Seh. J. M. Kövesden.** Beérkezett. A terjedelmesebb leírását a gyűlésnek ismételtén kérjük. — **S. P.** Amint megerősítést nyer a kath. tanítók első orsz. nagygyűlésében szervezett *Kath. Tanítók orsz. Bizottsága*, e bizottságnak első feladata az lesz, hogy kellő mozgalmat indítson a nyugdíjtörvény azon sérelmes és méltánytalan elbánásának megszüntetésére, mely szerint a kántortanítók fizetésének csak felerészét számítják be a nyugdíj összegébe, míg ha fizetés kiegészítéséről van szó, akkor még a tisztán kántori teendőikért kimutatott járandóságot is betudják, csak-hogy kitegyen 300 frt minimumot. 2. Nem. csak 370 frtra. — **R. P. Révfalván.** Beérkezett. Köszönjük a tudósítást. Jönni fog. A pályanyertes dolgozatokat örömmel fogadjuk s a szerzőiket a rendes tiszteletdíjban részesítjük. — **„Brassói.”** A tervbe vett tudományos havi szakfolyóirat, mint a *„Népnevelő”* melléklete, eddigi reményeink szerint újévben megjelenik 4 ivnyi terjedelemben. Bocsánat a késedelmezésért. Üdvözlét. — **Sz. A. Makó.** Arettettük a kiadóhivatalhoz; az elintéztet szorgalmazni fogjuk. — **K. M. Kunagotán.** Ugy tudjuk, hogy a döntés megtörtént és a megbízatást egy lapszerkesztő kapja. — **Cs. K. Boldogon.** A szokás nagy hatalom. Kísértse meg folyamodás útján rábírn az iskolafentartó pénztárti fizetésének előleges havi részletekben való kiutalására. Azt a fizetés rendezéséről szóló

törvény nyíltan kifejezi, hogy a tanító járandóságai előleges részletekben szolgáltatassanak ki.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

### Pályázatok.

#### *Esztergomi érseki megye.*

**Egyházközségén** (Pozsonym) f. év november hó 30-ára pályázat hirdettetik kántortanítói állomásra. Jövedelme: 3 kat. hold saját művelési terhével, párbér címén mintegy 40—45 p. m. rozs és 18—20 frt készpénzben, 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> öl fa iskolafűtésre, tandíjból 70 iskolás után 140 frt és 130 frt államszegély, alapítványi miséből 18 frt, stóla után 4) frt, kisebb jövedelmek 8—10 frt. Folyamodványok az egyházközségi plébánia-hivatalhoz intézendők.

Pályázat a **bánki** róm. kath. kántortanítói állásra. Javadalom: 2 szoba, 2 kamra, zárt konyha, istálló és 3<sup>1</sup>/<sub>2</sub> hold belsőség 100 frt becsértékben. 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> hold külső kert becsértéke 20 frt. 17<sup>1</sup>/<sub>2</sub> hold szántóföld, bérértéke 110 frt. Párónként 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> mérő rozs és 25 kr. becsértéke 75 frt. Tandíj 70—80 tanköteles után 1 frt, papenz 40 kr. = 98 frt. Kegyuraságtól és községtől papenz 30 frt 30 kr. Alapítványokból 47 frt 80 kr. Stóla 10 frt. Választás decz. 6. Személyes megjelenés kívántatik. Kérvények tek. **Molnár Arpad** ur földb. iskolaszéki elnökhöz küldendők. Az állás decz. végén elfoglalandó. 1—2

A **turóinkai** róm. kath. kántortanítói állomásra f. év november 30-ig pályázat hirdettetik. Fizetése: állami segéllyel 400 frt. Köteles papnak az oltárnál is segédkezni. Irni, számolni szerető, helybeli jegyző-nél szép mellékjövdelemre számíthat. Kérvények **Láng Rudolf** esperes urhoz (Ó-Turára (Nyitram) küldendők.

A **Nógrádvarsányi** kántortanítói állomásra decz. 14-ikére pályázat hirdettetik. Jövedelme: 4 hold szántóföld, hűvek által művelve, 4 hold legelő, párbérrozs 40 pozs. mérő körül, tandíj száz f. rint körül, ostsütésért 2 pozs. mérő buza, stóla 15—20 frt. 6 öl fa és 5 frt a községtől és 2 öl fa iskolafűtésre, 179 frt államszegély kiltásban. Lakása: 2 szoba, kamra, istálló. **Krigovszky Henrik** rimóczi plébános.

**Visegrádon** (Pestm.) segédtanítói állomásra pályázat hirdettetik. Fizetés: 350 frt, egy öl tűzifa, egy szoba. Kötelessége: I. és II. osztályt vezetni, ismétlősöket tanítani, kántori teendőkhöz segédkezni, a gyermekekre a templomban felügyelni. Feltételek: oklevél, német nyelv bírása, jártasság az orgonálásban. Folyamodványok november 30-ig iskolaszéki elnökséghez intézendők. Az állomás azonnal elfoglalandó.

**Sopornyára** 2 tanító kerestetik. Évi fizetés 300—300 frt és lakás Pályázhatnak (via Szered) nem okleveles tanítók is.

#### *Egri érseki megye.*

A **heőkeresztúri** róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: 1. Hetedfé hold jóminőségű szántóföld. Bérértéke jelenleg 81 frt 25 kr. adóteher nélkül. 2. Vallásalapból 79 frt 80 kr. 3. Egyházmegyei alapokból 72 frt 95 kr. 4. Államszegélyből 60 frt 5. Tandíjból 35 frt. 6. 20 méter kemény tűzifa beszállítva értéke 60 frt, ebből azonban az iskola is ültendő. 7. Egy szoba, konyha, kamra, istálló és házikertből álló lakás. A pénzfizetések havonként, illetve negyedévenként előlegesen fizettettek. Pályázók kérvényeiket decz. 1-ig az emódi róm. kath. iskolaszéki egyházi elnökséghez küldjék. Emód, 1897. november 8-án **Bartányi Károly** iskolaszéki elnök. 2—2

**Jászberény** rend tanácsu városához tartozó alsóboldogházi (vasuti állomás) tanyai tanítói állásra. Javadalma: 1. Tisztes lakás. 2. A városi pénztárból évi negyedik előleges részletekben 300 frt. 3. B. iratási díjából korülből 30 frt. Pályázni szándékozó okl. tanítók, tanítónők és óvónők fölzerelt kérvényeket f. év november hó 25-ig nagys. és tótiszt. **Konez Menyhért** prépost-plébános, iskolaszéki elnökhöz küldjék. Megválasztott állását azonnal tartozik elfoglalni.

**Kelt Jászberény**, rend. tan. város róm. kath. iskolaszéki kének 1897. november hó 1-én tartott üléséből. **Szabó Elemér** isksz. jegyző. 2—3

#### *Kalocsai érseki megye.*

**Kupuszinán** (Bács-B.-vm.) lemondás folytán egy tanítói állomás megüresedvén, erre f. év december hó 5-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 400 frt, 50 forint lakbér és 5 kat. hold 34 öl szántóföld használata adóteherrel. Ismétlő-iskola tanításáért külön díj nem jár. Megválasztott köteles az állomást azonnal elfoglalni. A kellőleg felszerelt folyamodványok a kupuszinai róm. kath. iskolaszékre czimezve nagys. **Meszner István** apát-plébános urhoz (Bezán, Bács-B.-vm.) küldendők. **Lajthay János** plébános, iskolaszéki elnök. 2—2

**Császártöltésen** (Pestm.) magyar tannyelvű III—IV. vegyes oszt. róm. kath. tanítói állomás megüresedvén, erre f. év november 27-ig pályázat hirdettetik. Évi javadalma: 460 frt havi részletekben. Tartozik az ismétlő iskolát is, külön díjazás nélkül ellátni. Az állomás decz. 1-én elfoglalandó. A szabályszerűen felszerelt folyamodványok a császártöltési rk. iskolaszékre czimezve nt. **Rezsnyák János** esperes-plébános urhoz Homokmégyre (Kalocsa mellett) küldendők. 2—2

#### *Besztercebányi egyházmegye.*

**Erdőközi** (Zólyom m.) róm. kath. II. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetés 200 frt a községtől, 100 a F. M. K. E.-től, 70 frt állami segély, ismétlő iskolásoktól tandíj 15 frt, 12 km. kemény tűzifa és egy szobából álló lakás. Tanítási nyelv magyar. Tót tanítónők is pályázhatnak. Folyamodványok f. év december 10-ig az iskolaszékhez küldendők. Erdőköz posta helyben. **Simek Péter** plébános iskolaszéki elnök.

#### *Szombathelyi egyházmegye.*

**Vas-Csákányban** a róm. kath. II. od tanítói állás előléptetés folytán megüresedett, betöltésére november 28-ára pályázat hirdettetik. Fizetés: a hátralevő szorgalmi időre havonként 43 frt előleges részletekben, lakás, fűtés, tisztogatás. Kötelessége: I. II. oszt. s az ismétlősök tanítása, esetleg kántoriakbhn segédkezni. Pályázhatnak okl. és képezdevezett fi- és nőtanítók. Az állás december 1-én elfoglalandó, mely napról fizetése folyósítatik. Az iskolaszéki elnökség.

#### *Csanádi egyházmegye.*

**Gyula-Varsándra** (Aradm.) évi 120 frt fizetéssel és ágyeműn kívül teljes ellátással, okleveles vagy képezett végzett róm. kath. segédkántortanító kerestetik. Az állás azonnal elfoglalandó. **Takácsy László** kántortanító. 1—2

**Csóka** (Torontál) magyar ajku községben a róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalmazás: párbér és készpénzben korülből 600 frt, három szobás lakás, kerttel, fűtés, 2000 lélek után stóla. A kántortanítói teendőkhöz kívül az egyházi éneket tanítja. Folyamodványok alulirhoz november 25-ig intézendők. November 25-én délután kántorpróba. **Rk. iskolaszék.** 1—2

#### *Erdélyi egyházmegye.*

**Boicza** (Hunyadm.) kincstári róm. kath. iskola kántortanítói állására decz. 12-ig pályázat hirdettetik. Tanítói fizetés 300 frt, kántori 145 frt, stóla 30 frt, iskola és tanítói faátalány 81 frt, összesen 556 frt készpénz és lakás kerttel. Tannyelv magyar, hűvek iránti tekintetből német nyelv részben való tudása kívántatik. Mellékjövdelemre számíthat. Erdélyi püspök ur méltóságához intézett bélyeges folyamodványok alulirhoz küldendők **Boicza** (Déva mellett), 1897. november 15. **Plébánia-hivatal.**

#### *Kassai egyházmegye.*

A **boroszlói** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: a kegnyuraságtól 105 frt, a hitközségtől 99 frt 90 kr., államszegély 10 frt, párbér 10 köböl rozs, stóla mintegy 30 frt, ostsütés fejében 2 veka tiszta buza. Lakás, 17 h. 821 öl szántóföld és rét 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> után legeltetési jog, 55 km. kemény hasábfá

befuvarozva, 4 sertésre makkoltatási jog. Választás decz. 1-én. Boroszlón, (Sárosm. u. p. Sáros-Bogdány) 1897. november hó 10-én. Kompanyik István plébános.

**Nagyvárad-i egyházmegye.**

Az ér keserői (Biharm) róm. kath. kántortanítói állomásra 1897. november 30-ig pályázat hirdettek. Javadalmazása: 17 kat. hold és 1247 öl szántó és kaszáló föld használdvezete, a vallásalpból 31 frt 50 kr., alapítványok után 69 frt, egyházmegyei segély czimén évi 120 frt, kántori stóia. Szabad lakás kerttel. Okleveles pályázók tetszerelt kérvényeiket Bihar-Diószeghre Koezrinszky Sandor esperes tanfelügyelőhöz küldjék. Tannyelv magyar. Az állomás azonnal elfoglalandó.

**Nyitrai egyházmegye.**

Lutissai (Trenesém. u. p. O-Besztercze) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek deczember 13-ig. Jövedelme: 480 frt, korpótlékon kívül: tisztességes lakás, konyha, kert, 3 hold szántóföld és kis rét. Az állás azonnal elfoglalható. Greben János lelkész, iskolaszéki elnök, a kire a folyamodványok küldendők.

Felső-Szücsi (Trenesém.) róm. kath. népiskolánál az I. osztályu tanítói állomásra deczember 2-ra pályázat hirdettek. Jövedelem: községtől 250 frt és szükség-s tűzifa, pü-pök úr ö méltó-ágától segélyadomány czimén 40 frt, államssegély kérvényezve. Lakása: egy nagy szoba, kamra, konyha és házikert. Kérvények alulírhoz küldendők. Aleithner József isk. elnök.

**Pécsi egyházmegye.**

A máriagyúdi róm. kath. kánto tanítói állomásra deczember 2-ig pályázat hirdettek, mely nap délelőtt 10 órakor az orgonapróbátétel után a választás megtörténik. Kántori jövedelme 398 frt. Tanítói jövedelme 127 frt. Csinos lakás. Folyamodványok az iskolaszéki elnökséghez küldendők. U. p. Siklós, Baranyamegye.

Paariba (Tolnam) kath. tanító kerestetik. Fizetése nyolcz óra 325 ft kőszpénz, lakás butorral, két öl tűzifa megvágva. Folyamodványok decz. 5-ig az iskolaszéki elnökségnek küldendők. Pályázhatnak övönök is.

**Rozsnyói egyházmegye.**

A somoskői államilag segélyezett kath. tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetés: 302 frt államssegély, 7 frt alapítvány, 12 frt 50 adóból, 34 frt tandíj, 68 pár után 50 krjával 34 frt, két öl fa értéke 12 frt, összesen 401 frt. Lakás: egy szoba és konyha. Határidő decz. 1-je. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Somosújvári, Nógrádmegye. Bolesó Alajos plébános, iskolaszéki elnök.

A gölniezbánya — czei — tanítói állomásra pályázat hirdettek, ez évi deczember hó 27 re. Ezen állomás évi járandósága 300 frt, havi részletekben kiszolgáltatva a város pénztáránál és a törvényen alapuló 5 évi korpótlékok, 20 becsi öl tűzifa, két szoba s konyhából álló lakás, házikert s felhódnvi szántóföld. Pályázhatók okleveles tanítók és övönök, kik a pályázaton személyesen megjelenni tartoznak. Kellően tetszerelt folyamodványok a kerületi esperesnél benyújtandók, azonban az iskolaszékihez intézendők. Kriesten Ignác spát, esperes plébános.

**Szatmári egyházmegye.**

Pályázat a barlafalusi róm. kath. kántortanítói állomásra. Javadalmazás: tisztességes lakás egy holdas kerttel, 3 telek föld ezeltetési és erdőjoggal 20 stér tűzifa beszállítva, szőlő 30 frt/ig, alapítványozott mész és egyéb alapokból 51 frt 55 kr, párber mint gy 13 köből kétszeres és tengeri, tanp-nz a hitkö-ségtől 10 frt, az iskolás gyermekektől 40 krjával jelenben 20 frt 40 kr., a kegyuraságtól 21 frt, meszeltetési átalány 5 frt. Az összjövdelem 301 forint 31 kr-ra van értékelve. Az állomás betöltése után a jövedelemnek 400 frt/ig államssegélyből leendő kiegészítése fog kéretni. Az adót a kántortanító fizeti, a földeket saját költségén műveltetni. Tanítási nyelv magyar, de a német nyelv tudása is szükséges. A szabályszerűen felszerelt kérvények f. évi november 30-ig Pemp Antal espereshez küldendők Felsőbányára.

**Váci egyházmegye.**

Az istvántelki kertésziskolához az egyik tanító megbetegedése folytán körülbelül 2-3 hónapra egy kiegészítő tanító felvétele vált szükségessé 20 frt fizetéssel s ellátással. Az állás betöltésére vállalkozó tanítók jelentkezzenek mielőbb írásban vagy szóval Istvántelken u. p. Rákos-Palota Schwarcz Gusztáv intézeti lelkésznel. 2-2

**Veszprémi egyházmegye.**

Zala-Esztergály fiókközségben a róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Fizetése: a 3 szobás lakáson, kamarán, istállón, kocsiszímen, 6-lakon kívül: Kőszpénz, bútork, fa, lélek és karezgabona, kollektabor, marha- és sertéskihajtásban 454 frt. Pályázat napja november hó 30. A kérvények dr. Bakonyvári Ild-fonz zala-spáti benzés plébánoshoz küldendők.

A rendkívüli pártolás folytán

**R. k. Halotti Bucsuztatók**

czimű munkam 2 kötetét (608 l.)

**1 frt 20 krért**

küldöm. Hencz Vincze nagyfödemesi Pozsony-m. kantor.

**Rum, finom likörök,**

mézbor és mézlikőr

bárki házi használatra hideg uton minden készülék nélkül kitűnő minőségben előállthat.

Dugók, Gummitömők. — Minden borbetegség elleni szerek.

Kezelési könyv és árlap ingyen.

**WATTERICH A., BUDAPEST.**

**5. dohány-utca 5.**

ALAPITTATOTT 869.

**Orgona-építési műintézet.**  
**RIEGER TESTVÉREK**

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyáranak fiókja. Legolesőbb arakon kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 23 évi fennállása óta

**540 uj orgonát**

épített, melyek közül 186 esik Magyarországra, a többit Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve

Budapest, Buschmann F. könyvnyomdája. (Harisch-bazár.)